СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 26. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 31 січня 1934. VOL. XLII. No. 26. Jersey City, N. J., Wednesday, January 31, 1934. THREE CENTS.

ЗОЛОТИЙ ЗАКОН УХВАЛЕНИЙ ПАЛАТОЮ ПОСЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Палата представників приняла без довгої дебати проєкт золотого закона ухвалений сенатом, та відіслала його президентови до підпису.

Золотий закон принято в цій палаті однголосно.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ПОВІТРОВОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет для фльотних справ у палаті послів приняв пораду адмірала Виліяма Стендлі, начальника повітрової служби в американській фльоті, щоб уряд купив на протязі 5 наступних літ 1,184 нові літаки для скріплення повітрової сили воєнної фльоти Злучених Держав.

Кошти закупна обчисляють на 95 міліонів долярів.

Рівночасно збільшення повітрової фльоти домагається армія.

ЗА КООПЕРАЦІЮ КАНАДИ Й АМЕРИКИ ПРОТИ ДЕПРЕСІЇ.

МОНТРЕАЛЬ. — Робинс, американський представник у Канаді виступив тут з публичною промовою, в котрій радив Канаді злучитися зі Злученими Державами для боротьби проти депресії.

КІНЕЦЬ ПРОГИБІЦІЇ В БІЛОМУ ДОМІ.

ВАШИНҐТОН. — Пані Рузвелтова заявила, що з хвилею, як прогибіційний закон перестане обовязувати в Дистрикті Колюмбія, в Білому Домі будуть подавати вина й пиво, але не подаватимуть горівки.

Прогибіція тратить у Дистрикті обовязуючу силу з днем 15 лютого.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ ЗЛОЧИНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Виконавчий комітет Торговельної Палати стейту Ню Йорк виступив з публичною заявою, що для боротьби проти злочинів найкраще буде, як уряд буде примусово реєструвати всіх мешканців краю, без огляду на те, чи вони горожани, чи чужинці.

ЗАГРОЗА СТАЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН. — Сюди приїхала делеґація представників робітничих юній, щоби предложити урядови й президентови Рузвелтови протест проти непризнання юній сталевими підприємствами. Представники робітників кажуть, що відмова власників мусить викликати страйк сталевих робітників.

Представники робітників будуть просити препрезидента вимусити на власниках дозвіл на свобідний вибір юнії. На страйк, на їх думку, може вийти до 75,000 робітників.

ЗАКОНОДАТНА ПРОГРАМА РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — На понеділковому засіданню конвенції майнерської юнії „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка" виступив Ґрін, голова Американської Федерації Праці, та предложив конвенції плян законодатних заходів, вироблених Федерацією Праці.

Він заявив, що головною цілю Федерації буде заборонити орґанізування компанійних юній. Конвенція приняла заяву Ґріна з одушевленням.

СКЛАДАЮТЬ НАЙКОРОТШИЙ СЛОВАР АНҐЛІЙСЬКОЇ МОВИ.

НЮ ЙОРК. — „Інститут для розсліду мови при Нюйорськім університеті" почав праці коло зложення так званого міжнародного словаря анґлійської мови, що має обнимати всього 900 найнеобхідніших слів анґлійської мови, які мали би вистарчити для пересічної людини висказувати свої потреби.

НЕ ВІРИТЬ У МОРСЬКУ ПОТВОРУ.

НЮ ЙОРК. — У дискусію за існування морської потвори, яка вже від кількох тижнів ведеться між ученими й подорожними в Анґлії вмішався Реймонд Дитмарс, куратор Зоольоґічного Городу в цьому місті. Дитмарс, котрого вважають одним з головних знавців звіринного світа в Америці, думає, що здогад, немовби в Шкотії могла появитися така морська потвора, не має розумних основ. Він не припускає, щоби тропікальний гад міг жити в такім холоднім краю, як Шкотія, де його буцімто недавно бачено.

„КАНҐУР" У ТЕКСАСІ ПОКАЗАВСЯ ДОВГОНОГИМ РИСЕМ.

ШЕТЕНУҐА (Тенесі). — Громада ловців, яка вибралася на полювання на „канґура", що від якогось часу вбивав багато худобини, вислідила звірюку при помочі гончих псів та допала звірюку, як вона причаїлася на дереві. Вистріл повалив її до землі, але навіть ранений смертельно „канґур" убив пса, на котрого впав.

Коли ловці приглянулися ближче „канґурови", то побачили, що це просто величезний рись з незвичайно довгими ногами.

ГІТЛЕР ЗАБОРОНИВ СТАВИТИ ЙОМУ ПАМЯТНИК.

Гітлер видав розпорядок, у якому заборонює ставити йому за життя памятники, або пропамятні таблиці. Там, де вже поставили памятник, наказано негайно його усунути.

ЦЕПЕЛІН-ВЕЛИКАН.

Німці будують тепер величезний трансатлянтійський цепелін, який матиме 225 метрів довжини й 36 метрів ширини. Для виповнення його треба буде 180,000 куб. метрів гелю. Найбільша скорість виноситиме 120 км. на годину.

НЕЧУВАНА КАТАСТРОФА В АНҐЛІЇ.

В анґлійській місцевости Лондондері трапилася небувала катастрофа. А саме внаслідок усунення землі завалився високий мур, що окружав місцеве кладовище. Разом з муром звалилися на поблизьку дорогу великі маси землі, перемішаної з кістяками, черепами і нагробниками. На щастя обійшлося без жертв у людях, бо в хвилині усунення муру і землі ніхто не переходив цею дорогою.

ОПЕЧАТУВАННЯ СКЛЕПІВ ЗА НЕПЕРЕСТЕРІГАННЯ ГОДИН ТОРГУВАННЯ.

Центральна влада у Варшаві постановила впровадити примус опечатування склепів цих купців, що часто не перестерігають приписів про години торгування. В цій справі видано вже відповідні інструкції старостам і поліції. Купець, який кілька разів був караний за неперестерігання годин торгування, одержить упімнення, що на випадок дальшого неперестерігання його склеп буде опечатаний. Перед опечатанням одержить він вдруге упімнення від екзекуційної влади. Згідно з законом про примусове поступування в адміністрації підприємство може бути опечатане на час до 10 днів, щоби приневолити власника до виконування приписів.

ВОВКИ ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦАРАНІСТІВ.

Недалеко села Кобаска, тигинського повіту, напали на національно-цараністичного кандидата, проф. Чобана, вовки підчас його подорожі для виборчої пропаґанди в повіті. Чобан із своїми товаришами не могли дати собі ради з вовками. Щоби відстрашити вовків, рішили вони пожертввати свої виборчі маніфести. Але від холодних маніфестів вовки не втечуть. Кандидати зачали їх палити й лякати напасників вогнем летючок. Від летючкового вогню тікали вовки. Як не стало летючок, попалили з себе й верхню одіж. Були би вовки таки поїли кандидатів, якби не надїхав був саньми виборець-селянин, що двох вовків застрілив, а решту прогнав.

СТАН ДОРОЖНЕЧІ В ПОЛЬЩІ.

За найновішою статикою найдорожчим містом у Польщі були в грудні м. р. Катовиці, за яким ішов Львів, а там уже Краків, Перемишль, Луцьк і Коломия. Варшава стоїть під оглядом дорожнечі щойно на девятому місці, причому найдешевшим містом у Польщі був Замость.

КРУЖОК „РІДНОЇ ШКОЛИ" В КОВЛІ ЗАБОРОНЕНО.

Кілька місяців тому свідомі громадяни міста Ковля зложили в тамошнім старостві статут „Рідної Школи" в ціли заложення в Ковлі Кружка. Однак староста не затвердив його, мотивуючи тим, що „Рідна Школа" це установа галицька й на Волині не має права поширювати свою діяльність.

ЗЕМЛЕТРУС У ПІВДЕННОМУ МЕКСИКУ.

Великі простори південного центрального Мексика навістив у неділю зполудня сильний землетрус. У місті Акапулько землетрус покалічив багато людей. Завалилося там теж багато публичних будівель, як школи, почта й митниця. Землетрус був такий сильний, що від нього аж дзвонили дзвони церковні. У головній церкві дзвони впали з вежі. Землетрус дався відчути навіть у столиці, але не зробив тут великої шкоди. У Серо Ґранде обвалилась на дорогу гора.

ЗАЛІЗНИЧА СТАЦІЯ... БЕЗ ВОДИ.

Залізнича стація без води є можлива тільки в країні, що „дігнала й перегнала" своєю технікою ввесь світ. Як виглядає така стація? — Відповідь на це питання дає московська „Правда" (з 3. 1. 1934); ця відповідь тимбільше цікава, бо залізниця, яку саме „Правда" описує, не є електрифікована, але має звичайні паровози, які тягнуть поїзд теж у всіх буржуазних краях і які потребують води; воду беруть паровози з помп... очевидно в буржуазних краях; на совітській стації зовсім інакше:

„Скриплять сани — пише „Правда". В зимовім воздусі чутно далеко крики візників. Коло залізно-дорожного шляху, між стаціями Омск—Любінская, тягнуться ліниво підводи. Підвод — добра сотка, й на кожній підводі — однакове навантаження — деревляні бочки. Певно квашена капуста або солоні огірки.

— Які там огірки — махають руками візники. — Веземо воду на стацію.

— Що? Яку воду?

— Звичайну воду. Воду в плиннім стані! Паровіз потребує води, а на стації Любінская нема води".

НАПАД НА ВЛАСНОМУ ПОДВІРЮ.

Невідомі злочинці добулися на подвіря Мартина Сороки в Вільці Полкинській, під Ярославом, і поранили його кількома крісовими стрілами в живіт. Перевезений до шпиталю в Ярославі, Сорока помер, не відзискавши притомности. За душогубцями слідкує поліція.

НАСЛІДКИ СПОРУ ЗА ЗЕМЛЮ.

До вікна Миколи Веремчука, мешканця села Крухинці, повіт Горохів, стрілив один з його сусідів, з яким Веремчук мав спір за землю. Куля трапила в голову 6-літнього сина Веремчука, якого в грізному стані відвезли до шпиталю.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ СКЛИКАНИЙ НА НАДЗВИЧАЙНУ СЕСІЮ.

Жахлива катастрофа в копальні в Осек у Чехословаччині спричинила скликання парляменту на надзвичайну сесію. Сесія ця починається 16. січня. Щоби вспокоїти велике хвилювання, яке панує серед робітників, власники копалень жертвували 1 міліон корон для вдів і сиріт по погибших вуглекопах.

Чеська преса не перестає розписуватися широко про цю катастрофу. Власти арештували директора копальні, Байсера, якому приписано головну вину в катастрофі. Дир. Байсер поробив, кажуть, ріжні ощадности в копальні, які не дозволяли на потрібне забезпечення копальні перед нещасливими випадками.

ВИМЕРЛО 50 ПРОЦЕНТ НАСЕЛЕННЯ.

Через Данціґ переїхала до Німеччини родина менонітів, зложена з чоловіка, жінки і двох дітей. Їм з трудом удалось вирватися з Радянщини, де вони, колись заможні хуторяни, пережили всі блага колективізації й удари останніх декретів Сталіна, присвячені колгоспам. Голова родини провів у Росії ціле життя, востаннє на Кубанщині, й оповідає, як повідомляють кореспонденти закордонних часописів, жахливі речі. До жовтня 1928 р. можна було ще витримати, одначе з заведенням колгоспів почалось лихоліття. Зерна на засів не стало, сили від недоїдання упадали. Весною 1933 року в селі, де жили меноніти, вмерло 50 проц. усього населення. Їли котів, псів, а були навіть випадки людоїдства. Останній декрет про примусове виконання завдань, наложених на колгоспи, зробив життя неможливим.

Доведена до краю родина менонітa, користаючи з права німецьких кольоністів, одержала дозвіл виїхати з большевицького пекла й шукати покищо захисту в таборі в Шнайдеміле.

НЕСАМОВИТА ПОДОРОЖ ГОЛОВИ САМОГУБЦЯ.

Ще в листопаді м. р. по приїзді особового поїзду ч. 911 з Варшави знайдено на залізничому шляху за стацією Белзець цілковито розторощену людську голову. Слідство виявило, що ця голова належить до 19-літнього Яна Височанського, що кинувся під поїзд на стації Персенківка під Львовом. Кадовб самогубця остався на місці, а голова, замотавшися волоссям у колеса, відбула з поїздом цю несамовиту подорож аж до Белзця.

СКАСУВАЛИ ПОЛЬСЬКУ НАЗВУ ВУЛИЦІ.

Не зважаючи на численні заходи місцевої польської кольонії, маґістрат міста Ляйпціґ усунув остаточно таблицю з назвою вулиця ім. князя Ю. Понятовського.

УКРАЇНА ПІД СОВІТАМИ — КРАЙ БЕЗ УСМІХУ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що в січневому числі „Інґліш Ревю" (Лондон) появилась одна з найсильніших статей про Радянщину. Автором її є знаний анґлійський журналіст Малком Маґерідж, який вісім місяців перебував на Радянщині і не одно бачив, чого інші не доглянули. Стаття — це наче отвертий лист до „Приятелів Совітського Союза".

„Хто ви є, дорогі Приятелі Совітського Союза?" — починає автор статтю. — „Ви ті, що піддержують ідеали, ті, що осуджують всяку тиранію та несправедливість, ті, що обожають правду і свободу, пацифісти і святці, прихильники вільної свободи, фільософи і соціялісти — словом: еліта й передня сторожа нації. Коли в Німеччині роблять кривди Жидам, ви протестуєте. Ви кажете, що кривди поневолених народів, це ваші кривди. А заразом гнете спину в порох перед диктатурою пролетаріяту, такою, як це в Росії повстала. Робите це, не зважаючи на те, що диктатура пролетаріяту має дослівно всі ті хиби, які ви так гарячо поборюєте в інших. Диктатура пролетаріяту є кровожадна й безсоромна, висміває правду і свободу, є байдужною на страждання одиниць і цілих кляс чи громад; вона допровадила міліонове населення до такого убожества й біди та безнадійности, які треба щойно на власні очі побачити, щоби можна в це повірити".

А при кінці цеї статті читаємо таке:

„Я певен цього, що навіть дітвак з народньої школи, з пересічною інтеліґенцією, коли всяде на потяг і переїдеться з Москви через Україну, хоч би навіть, так як і ви, в товаристві урядового провідника з Інтуриста, то заки доїде до Одеси, пізнає, що переїхався краєм, який не знає усміху, краєм виголодженим, де рільництво в упадку, а поля зарослі буряном, неорані, якого населення нещасне, вимирає з голоду. А проте ви, цвіт інтеліґенції, автори книжок, редактори часописів... ви переїжджаєте через Україну і повертаєтесь домів із золотими байками про успішні колективні хазяйства та про щасливе, веселе, добре відживлене і клясово свідоме селянство".

НАРОДНІЙ КОМІТЕТ ПРО ГОЛОДОВУ АКЦІЮ І КОНСОЛІДАЦІЮ.

ЛЬВІВ. — На засіданні Народнього Комітету Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО) з дня 1 січня б. р. запротестовано проти виголоджування України Совітами, зложено подяку українському епископатови за акцію ратування голодних, а зокрема подякувано кардиналови Інніцерови за цю акцію. Поручено теж парляментарній репрезентації занятися скликанням Всеукраїнського Національного Конґресу, як одного з засобів консолідації національних сил.

КАНДИДАТИ НА ҐУБЕРНАТОРІВ НА ЗАКАРПАТТЮ.

УЖГОРОД. — На Закарпатті важко рішитися чеському урядови заіменувати нового ґубернатора. Тепер згадують як кандидатів сенатора Бачинського і К. Грабара, як представників аґрарної партії, яка нині фактично править на Закарпатті, а далі д-ра Мачика, москвофіла, та о. Августина Волошина, людину найбільш заслужену і впливову, яка одначе має одну перешкоду: своє українство. Отсей кандидат був би без сумніву найвідповіднішим, бо це совісний народний діяч, заслужений громадянин, педаґоґ і одинокий, що може достойно репрезентувати край.

НАУКОВА РОЗВІДКА ПРО РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

ЛОНДОН. — Укрбюро подає, що в грудневому числі „Славонік Ревю" (Лондон) була поміщена довша наукова стаття про радянську Україну, якої автором є проф. І. Мазепа. Праця написана надзвичайно річево і дає точний перегляд радянської політики на Україні, відколи Україна попала в склад Совітів. В анґлійському науковому світі стаття стрінулася з великим признанням.

УКРАЇНСЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ В МЕНЧЕСТЕР.

МЕНЧЕСТЕР (Анґлія). — Укрбюро подає, що на Різдво цього року прибув до Менчестер український католицький священик з Брукселі, о. Боский (Ван ден Босше) та відправив у неділю, 7 січня, святочне богослуження в церкві св. Чада для менчестерської української кольонії, яка в цілости зібралася, щоби повитати Різдво старинним українським звичаєм.

На богослуженні були присутні багато анґлійських гостей.

СОВІТСЬКІ УСПІХИ.

МОСКВА. — Сталін ствердив у своїм звіті, що в Совітах у часі від 1929 до 1933 року зменшилося число коней (у міліонах) з 34 на 16.5, рогатої худоби з 68 на 38.6, овець і кіз з 147 на 50.6 і т. д.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
...rainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„РОБІТНИЧИЙ ЧАРТЕР" У НЕБЕЗПЕЦІ

Чи секція 7А закона про відбудову краю справді ґарантує робітникам право до орґанізації та до укладання через своїх представників про умови праці? Отсе є питання, яке стає тепер з кождим днем щораз виразніше перед краєм.

Відповісти на це питання мусітиме наперед суд, перед який справа прийшла через спротиви підприємців. Між найважнішими справами, які порушують це питання, є передовсім справа сталевого підприємства „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен", котрого залежне від нього підприємство „Г. С. Фрик Кол енд Кок Ко." відмовилося переговорювати про умови праці з унією „Юнайтед Майн Воркерс", котру робітники свобідними голосами уповажнили себе представляти. Представники цеї компанії говорили представникам цеї юнії: „Ми скажемо вам, що ми вже сказали президентови й ґенералови Джансонови: ми не будемо робити ніякої умови з юнією й не будемо з нею переговорювати".

Друга „славна" справа, це суперечки між підприємством „Гаримен Гожері Милз" у Гаримені, в стейті Тенесі, та юнією „Юнайтед Текстіл Воркерс оф Америка". Як тільки зорґанізувалася юнія, підприємство відправило її лідерів. Робітники вийшли на страйк. „Найра" казала підприємству приняти їх назад, але підприємство відмовилося, бо, мовляв, „Найра" не має права приказувати.

Третя справа це відома боротьба за юніонізацію робітників вуглевих копалень, що належать до сталевих підприємств.

Ту саму справу підносить суперечка за юніонізацію робітників підприємства „Коркорен Шу Ко. оф Стовтон, Месечусетс", котра не хоче признати юнійної орґанізації, що повстала серед робітників підприємства. Те саме сталося з візниками молочарських підприємств у стейті Вашинґтон.

Всі ці справи мають зі собою те спільне, що в усіх них підприємства не хочуть признати робітникам права орґанізуватись, а юнії — права говорити за умови праці. Як суд не виступить в обороні цього права, як суд не признасть закона про відбудову краю обовязуючим, то цілий закон не варта буде й того паперу, на якім його писано.

Що робітничі юнії припускають таку можливість, видно з того, що Американська Федерація Праці постановила почати по цілому краю спеціяльну акцію, щоб на випадок, як суд признасть слушність підприємцям, конґрес ухвалив новий закон, який давав би робітникови право до орґанізації так виразно, що вже ніякий підприємець не важивсяб виступати проти закона.

ПЯТНАЦЯТІ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ СОБОРНОСТИ УКРАЇНИ

(Надіслане з Европи.)

На Софійській площі в Києві 22. січня 1919-го року проголошено злуку обох Україн: Наддніпрянської та Наддністрянської.

Революційний парлямент Соборної України, Трудовий Конґрес, ствердив цей акт злуки своїм універсалом.

Посли з берегів широкого Дніпра, Чорного моря та з Донеччини подали братську руку на вічний союз із послами з карпатських гір, із Зеленої Буковини та знад берегів бистроводного Дністра. Величня хвиля! Незабутній, вікопомний час.

Проголошення злуки всіх українських земель було найвищою точкою української національної революції. Та, на жаль, українські народні маси на Наддніпрянщині не були підготовані до цього великого діла — творення своєї незалежної держави. Ідея національної державности жила тільки в кругах української невеликої числом інтеліґенції. Саміж селянські й робітничі маси Великої України були так запаморочені царською російською школою, що не чули себе зовсім, або тільки дуже мало, окремим народом від Росіян. Саме в Америці зберігся найчистіший тип цього „Малороса" або „Руського" з Волині, Поділля та Київщини. Ці „Малороси" ще й тепер не знають, що то за Україна: вони читають російські ґазети, належать до російських товариств і орґанізацій, хоч між ними правдиві Москалі складають незначну меншість. Також в Европі „Малороси" складають більшість між „білою" російською еміґрацією, яка вийшла разом з армією ґенералів Денікіна та Вранґеля. Ці „Малороси" — найвірніші прихильники „єдиної неділимої Росії". Для українських народніх мас у перших роках революції на першім місці стояла справа **соціяльна,** а не національна. Українці, селяни, що тисячами пішли були на поклик Директорії в листопаді 1918 р. проти Скоропадського, бачили в ньому не так зрадника незалежної України, як пана, поміщика, котрий дозволив Німцям і російським добровольцям катувати українську людність. Скинувши Скоропадського, ці селяни порозходились додому з війська. Небезпеки з боку большевицької Москви вони не чули. Навпаки, багато було таких, що чекали на прихід російської червоної армії.

Тодішне **політичне москвофільство** українських мас виявлялося в симпатіях до „радянської влади". За гетьмана Богдана Хмельницького гаслом політичного москвофільства була **православна віра**. Тоді **однакова** „православна віра", тепер **однакова** „радянська влада"; форми ріжні, але **суть одна.** Навіть способи боротьби супроти українських „ізменнікоф" у 17 і 18 століттю були такісамі, як тепер у московських большевиків. Тоді царська Москва виклинала нелюбих їй Виговських, Брюховецьких, Самійловичів, Дорошенків, Мазеп, Полуботків — як „Ляхів", „зрадників православної віри", а тепер большевицька Москва проголошує ввесь український рух за ворожий православній „рядянській владі"... Тоді дияволом-спокусником була західня Европа (католицька або протестантська, це все одно), тепер ролю „діявола" грають „закордонні поміщики й капіталісти". На гетьмана Мазепу, будівничого й щедрого добродія православних церков і монастирів на Україні московський цар звелів покласти церковне прокляття як на „зрадника православної віри" і як на „Поляка". Сучасні наслідники царської політики на Україні — Постишеви й Косьори — в харківській резолюції з 22. листопада 1933 року називають українських політичних діячів на Західніх Землях та на еміґрації „почасти спольщеними, почасти зпімченими прислужниками чужих поміщиків і капіталістів". Як бачимо, схожість між політичними гаслами російських царів та московських большевиків дуже велика.

Чи минули ці 15 років після проголошення соборности безслідно? Ні, ці роки будуть в історії українського відродження межовим стовпом між двома епохами розвою української нації: **від несвідомости до свідомости.** Не тільки ми, Українці, мусимо платити кривавий податок чужинцям за **політичну науку.** За часів великої французької революції, першої на континенті революції, незатіненої ніякими релігійними гаслами, були поширені надії в Німеччині, в Італії, в Еспанії та в інших країнах на те, що революційна Франція визволить цілу Европу від королів, князів та від панщини. Ще й досі на одній паризькій площі стоять триюмфальні ворота французького революційного завойовника Наполеона з таким написом: „Баварія визволена... На голос переможця в Австерліці падає німецьке цісарство, зачинається Ренська конференція, творяться королівства Баварське та Вінтерберське, Венеція прилучається до залізної корони. Ціла Італія підпорядковується законам свого визвольника".

Але дуже скоро всі ті „визволені" і „сфедеровані" революційною Францією народи Европи збунтувалися проти Французів. За наполеонських війн утворилась **нова Европа,** з новою **національною ідеєю.**

Чи не ту саму еволюцію переживають народи СРСР, „визволені" російською революцією? Як на початку 19. століття революційна Франція своїми грабунками та насильствами над народами заходу збудила проти себе національні сили в Еспанії, в Німеччині і т. д., так на початку 20-го віку революційна Москва своїм імперіялізмом і комунізмом викликала відпорність між Українцями та між іншими народами російської держави. Ті „хахли", „Малороси", що й чути не хотіли за Україну, тепер, навчені гірким досвідом „братерства" з Москвою, стають **свідомими** політично Українцями. Це є головний вислід минулих 15 років. А з політичною свідомістю ще більше засяє ідеал самостійности і соборности. Через свідомість до хотіння і до боротьби.

З цими гаслами переможемо, мусимо перемогти!

М. В.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ З УКРАЇНСЬКОГО ЗАКАРПАТТЯ

Невелика й бідна ця земля, заселена українським народом. Але й тут невпинно йде політичне й культурне відродження. „Підкарпатська Русь", як вона урядово зветься в Чехословаччині, йде вперед, відроджується, бореться. Хоч які тяжкі часи переживає Закарпатська Україна, але для неї недармо минула світова війна і післявоєнний час. За добу від 1919 до 1934 року вже виросло нове покоління на цій землі. Воно ще молоде, зелене, але має коріння в віднім ґрунті. І хоч будуть іще бурі й вихри, то це покоління перебуде все і не дасться викорінити.

Закарпатська Україна служить для Чехословаччини мостом до Румунії. В тім стратеґічне значіння цієї землі для держав Малої Антанти (Румунії, Югославії, Чехословаччини). Ворог Малої Антанти, італійський диктатор Мусоліні, піддержує Угорщину в її пляні „ревізії" мирових договорів. В першу чергу до Угорщини мала би перейти Закарпатська Україна. Мадяри з цими своїми плянами не криються.

Як до цих плянів „ревізії" ставиться населення Закарпаття? Яка політика чехословацької влади супроти мадярських претенсій?

Закарпатські Мадяри та Жиди вірно стоять при мадярській державі й мові. Що Мадяри хотять повороту до Угорщини, — це цілком зрозуміло. На перший погляд дивне, що також Жиди симпатизують з Угорщиною. Адже Чехословаччина забезпечила Жидам усі права, а тимчасом на Угорщині Жиди належать до громадян другої кляси. Погроми Жидів час від часу відбуваються в Угорщині. Чим пояснити прихильність закарпатських Жидів до Угорщини?

Перша причина — **консерватизм,** стара звичка. Багато Жидів у Варшаві або на Волині під Польщею ще й досі говорять **російською мовою,** хоч Росія вже 15 років тому відійшла далеко на схід. Так і Жиди на Закарпатті тримаються мадярської мови й культури.

В очах закарпатського Жида Мадяр — то „правдивий пан". Мадярська шляхта не лізла в торговлю, не робила Жидам конкуренції. Але Чехи — то „славянські Жиди": вони й жидівських купців уміють „заткнути за пояс". Колиб Закарпаття вернулося до „рідного пня", до Угорщини, то Жиди позбулисяб докучливого чеського конкурента. І тому, поза всілякими заявами про льояльність до Чехословаччини, жидівство Закарпаття душею співчуває Мадярам. Це виявилося, наприклад, у тім, що коли відсоток Мадярів у місті Ужгороді упав нижче 20 і тим виринула загроза для права мадярської мови в столиці Закарпаття, то Жиди голосували за те, щоби мадярська мова була й надалі повноправна.

Як же ставиться до „ревізії" українська людність Закарпаття? Треба сказати, що колиб тепер зробити всенароднє голосування (плебісцит), то мабуть більшість українського населення цеї землі **пішла би за Мадярами.** Яка причина цих настроїв мас? Причина господарська. Згадуючи старі довоєнні часи, закарпатські Українці думають про те, як за Угорщини вони могли заробити на хліб, а тепер мусять голодувати. Це є ціла „міжнародня політика" наших Закарпатців. Через отсі настрої мас бачимо таке дивне явище: свідомі українські люди не хотять заведення автономії Закарпаття; але за автономію горлають головно Мадяри та почасти „Русскіе" (москвофіли), яккі ще й досі топчуть стежку до Будапешту. Діставши автономію, мадярсько-жидівсько - москвофільський бльок міг би поставити на реальний ґрунт справу „ревізії границь".

В цих обставинах політика Чехословаччини на Закарпатті показує свою короткозорість і засліпленість. Правда, на Закарпатті коштом угорської людности живуть кілька десятків тисяч чеських урядників. Ці урядники бояться українського відродження, бо тоді довелосяб їм ділитися посадами з Українцями. Але дивно, що цей „урядницький" погляд на закарпатську політику сидить глибоко в багатьох головах і в Празі, столиці Чехословаччини. Ці урядники лякають Прагу „українським сепаратизмом", але замовчують **дійсну небезпеку** — мадярську ревізіоністичну пропаґанду.

Деякі факти розкрили очі навіть тим чеським політикам, які були великими прихильниками москвофільства. Помер ґубернатор Закарпаття Бескид. Він, як виявилося, всі свої гроші „для певности" складав у мадярських банках у Будапешті (кілька міліонів). Москвофільська ґазета „Карпаторусскій Ґолос" в Ужгороді нападала на чеську владу за те, що не дає Закарпаттю автономії. Виявилося, що ця ґазета друкувалася за **польські гроші.**

Через те в Празі починають сумніватися щодо користи від москвофілів. І так недавно провідник чеських націонал-соціялістів, Мовдрий, заявив, що його партія не хоче встрявати в язиковий спір, бо мова Закарпаття, це не російська мова.

Щоб перебороти і розбити догниваюче москвофільство, треба праці місцевих Українців. Робота йде. Вона ще мало помітна, але тільки ця праця може дати тревалі наслідки. Наперекір ворогам внутрішнім та всупереч надіям наших „приятелів" з Риму та з Будапешту, Закарпатська Україна мусить жити й розвиватися.

К. П.

ПОЗАОЧНІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ УТГІ В ПОДЄБРАДАХ.

В скорому часі, як лише зголоситься відповідна скількість курсантів, в УТГІ в Подєбрадах будуть відкриті двосеместрові курси громадської агрономії, що призначені для осіб з закінченою вищою освітою, або осіб, які в такій же мірі духово розвинені. Фактично це буде курс методики інтеліґентської праці на селі; він буде корисний не лише для громадських аґрономів, але й для громадських інжинірів кооператорів, лікарів, просвітян, священиків, тощо. Наново перероблено програму цих курсів, намічено запросити вісімнацять лекторів. Ведеться листування з товариством „Сільський Господар" у Львові про остаточне встановлення програми, і пристосування її одночасно для потреб Галичини та Волині, пляну орґанізації та ціни курсу. Адміністратором курсів Професорська Рада Аґрономічно-Лісового Факультету УГА вибрала фаховця в царині громадської аґрономії, проф. К. А Мацієвича. Такого курсу не знають західньо та середньо-европейські високі аґрономічні школи; подібні курси можна знайти лише в програмах високих шкіл Північної Америки та колишньої Росії, де ця справа була дуже добре поставлена. Зголошуватися треба на адресу:

Ukrainsky Technicko-Hospodarsky Instytut pri Ukrainke Hospodarske Akademie, Podebrady
Tchecoslovaquie.

Вірітель: Добрий день, пані. Чи ваш чоловік дома?

Пані: Дома.

Вірітель: А то добре, нарешті дістану мої гроші!

Пані: Тожто ви наївні. Гадаєте, що мій чоловік був би дома, колиб мав гроші?!

П. Боре.

НАД ПІСКОВИМ БАГНОМ

У своєму житті поповнив я злочин. Так, я поповнив злочин. Послухай, як воно сталось.

Я мешкав тоді в старому замку в найдикшій околиці бретонського узбережа.

Одного бурхливого, дощевого вечора почув я, як хтось стукав до тяжкої дубової брами. Я взяв смолоскип і пішов відчинити. Біля воріт стояли чоловік і жінка. З них стікала вода.

Я запросив їх до середини.

Чоловік був високий, тугий, з квадратовим обличем і твердим поглядом. Він сказав:

— Не пізнаєш мене?

Я спрямував на нього світло й по хвилині немов би в тумані пригадався мені мій шкільний товариш.

Так, ми короткий час приятелювали, але ця приязнь не залишила у мене гарних споминів. Його не любили в клясі, тому, що був грубий у поведінці й сварливий. Я сам боявся його й звичайно уступав йому.

— Тебе напевно дивує, як ми тут узялись — сказав. — Я якраз з дружиною відбуваю автом подорож по Бретонії. Пятьсот кроків звідсіля стався мені випадок. Дефект в авті. Ми не могли дальше їхати, а якийсь сільський хлопець сказав мені твоє назвище й навіть показав нам дорогу. Тому дозволимо собі попросити у тебе нічлігу. Завтра впорядкую авто й поїдемо дальше.

Я запросив їх до дому й постарався їм про всякі вигоди.

Дружина мойого приятеля була різким контрастом до свойого мужа. Від його рубашности ріжнилась рівновагою та спокоєм і майже хоробливою красою. Мала прекрасні ясні очі, з шляхотним виглядом руки, а на її клясично гарних устах блукав сумний усміх.

По вечері пішли мій бувший приятель і його дружина до гостинної кімнати. Кілька хвилин пізніше почув я легкі кроки. Була це молода жінка. Зійшла вниз, щоби попросити мене сірників.

У хвилині, коли я виконав її просьбу, кинула на мене такий безнадійний і болючий погляд, що моє серце аж защеміло. Потім сказала:

— Він уже заснув. Кинувся на ліжко в одягу. Я його знаю. Не прокинеться уже перед ранком.

Вона не виглядала зовсім сонною, й тому я попросив її, щоби сіла хвилину біля печі, де було привітніше й затишніше ніж нагорі в кімнаті, що була виставлена на поталу вітрів.

Ми перекинулись кількома реченнями, а згодом вона почала мені звірюватись. Була замужна від двох літ і від того часу муж старається усунути її зі своєї дороги.

Я не вірив своїм ухам, але її дальше оповідання потвердило, що я зовсім не помилявся щодо значіння її попередніх слів. Муж хотів її вбити. Розказала мені дуже запутану історію. Ця царівна з казки була вмішана в цікавий, спадковий процес. Її рідня теж була до неї ворожо наставлена, а в мойому бувшому приятелеви знайшла правдивого ката.

До глибини душі зворушила мене доля цеї невинної жертви, що сама зі мною серед тої несамовитої ночі благала моєї помочі.

Кінчила нарешті: То страшне. Але щож маю зробити. Я є певна, що він котрогось дня мене вбє.

Чергового дня ранком пішов я з приятелем до авта. Дефект був поважний. Треба було доповнити зіпсуті частини мотору. Дальша подорож була неможливою.

Вертались ми назад заливом, де річка вливалася до моря. Ми перейшли місток і дістались на вузьку стежину, що вилася серед стрімких скель. Нараз побачив мій приятель на другому боці малої кітловини островець шафірних octів.

— Ох, — крикнув — це її улюблені квіти! Мушу їх дістати для неї.

Мушу сказати, що той нечуваний цинізм мене обурив. Яка була ціль цього невблагального, підступного мужа, грати переді мною сентиментального любка? Це наповняло мою душу огидою.

Він почав сходити по стрімкій стежці й положив ногу на піску, щоби перескочити на другий беріг вузької кітловини. В тій хвилині забилось мені сильно серце. Те місце було знане в цілій околиці як найбільш небезпечне. Пісок на краю був твердий, але дальше до середини ставав рідкий і загортав у свої обійми кожного, хто нерозважно ступив на цей пісковий остров.

Я розглянувся кругом. Свідка не було. І нагло прийшла мені на голову страшна думка, що опанувала мною цілою своєю силою. Вистарчилоб, як лише його не остережу. Піде дальше й зникне у зрадливому пісковому багні. Хвилину надумався я, що зробити: чи кликнути й уратувати йому життя? Чи мовчати й увільнити нещасливу?

Я закрив очі рукою, продовжуючи тим способом боротьбу з сумлінням.

Колиж я знову відслонив очі й поглянув на свойого приятеля, його ноги застрягли вже в небезпечне багно. Він намагався їх видобути, але вони застрягли були вже по коліна. Стратив рівновагу й застрягав дальше. Він відвернув голову в мою сторону й розпучливо кричав. Але його голос ніс вітер у противну сторону. Пісок сягав йому вже до уст, і рука видніла ще над поверхнею. Згодом уже нічого не було видно.

Коли я вернувся домів, мусів повідомити про нещастя молоду жінку. На неї не зробило це ніякого враження. Ця байдужність здивувала мене й зробила немиле враження.

Того самого вечора відвіз я її до рідні.

І там довідався я про страшну правду... Вона була божевільна й терпіла на манію переслідування. Її муж дуже любив її й робив усякі заходи, щоб не допустити до того, щоби її замкнули в домі для божевільних.

Я думав, що я був местником, тимчасом став злочинцем-убийником.

Пер. **Ром. Ан-ч.**

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ БРІТЕН, КОНН.

Зїзд Американсько-Української Політичної Стейтової Організації.

Дня 25. грудня 1933. р. відбувся у Ню Брітен, в стейті Конетикот, пятий зїзд Політичної Американсько-Української Стейтової Організації стейту Конетикот. На зїзд прибули делєґати з Ансонії, Ню Гейвен, Бриджпорту, Меріден, Клінтонвіл, Садіктон, Гартфорд і Ню Брітен. Зїзд відкрив бувший голова В. Калина, пригадуючи делєґатам річницю смерти героїв Біласа й Данилишина, котрі віддали життя за волю українського народу. Він взвав делєґатів віддати честь молодим героям, котрі не жалували свого життя, а показали шлях до визволення української держави. Потім представив напрям Стейтової Організації та заявив, що перед українськими націоналістами стоїть широке поле і багато праці якраз тепер, коли наші брати й сестри гинуть з голоду та по тюрмах, шибеницях та на засланню під большевицькими кровопийцями. Він заявив, що Стейтова Організація йде тимсамим напрямом, що центральна організація О. Д. В. У. і Обеднання та спільно працює зі згаданими організаціями для добра українського народу, за здобуття самостійної української держави.

Потім відчитав порядок зїзду. Першою точкою було відчитання рекорд. секретарем, Теод. Галендою, протоколу з попередних засідань. Його принято вдоволяючо, а потім приступлено до впису нових членів. Вписалось Тов. Січ з Ню Бритен з вкладкою $5 на рік, на піддержання згаданої організації. Її члени зложили свою вкладку по $1 на рік.

Потім вибрано уряд до переприводження зїзду. На предсідника вибрано о. Іванишина, пароха з Ню Брітен, на секретаря К. Марущака з Ню Гейвен і о. Бека, пароха з Бриджпорту.

О. Іванишин подякував за довіря та підніс значіння Стейтової Організації. Своєю патріотичною та совісною любовю до українського народу додав присутним делєґатам більше до думання й охоти до праці для визволення української держави. Потім покликав до звіту предс. В. Калину, котрий дав звіт з праці в такі тяжкі часи. Він взвав молодих до активної праці, до боротьби з ворогом, доки не повстане самостійна держава.

Рек. секр. Галенда старався ширити українську справу поміж Американців. Брав участь у походах, до яких Американи просили українську гартфордську громаду, та старався якнайбільше зробити добра для Стейтової Організації і помочі Рідному Краєви. На приказ екзекутиви сповняв усе, що міг, як совісний Українець з почуттям до свого народу.

Фін. секр. Олександер Мерещак здав потім звіт зі своєї діяльности. Він також дав звіт як делєґат Стейтової Організації на Шестий Конгрес Обеднання, відчитав точно приходи й розходи, на доказ, що Обеднання висилало гроші совісно, як були призначені. Він закликав збори підтримати морально й матеріяльно Обеднання. Він дальше перенісся думками у Рідний Край та згадав про український генеральний штаб у Чехословаччині, котрий так бідить на чужині: люди ходять голодні, обдерті, без цента. Одна любов до народу гартує їх серця й дає більше охоти до завзятої боротьби з ворогом за свободу України. Дальше згадав про молодіж та заявив, що на Шестий Конгрес Обеднання прибула професорка з Бруклина Анна Балко і студент Буката, молоді люди, котрі заінтересувались нашою молодіжю з почуттям до українського народу. Тому ми повинні подбати помогти зорганізувати молодіж та навчити її любити свій нарід.

Касієр Т. Захаревич відчитав приходи й розходи. З 1932 р. було в банку $279.48. Приходу за 1933 р. було $289.85. Разом $569.33. З цього вислано на ріжні цілі $182.62. Осталося $386.71. Звіт принято з повним довірям.

П. Драпяк з Гартфорду й А. Маланчук з Клінтонвіл дали звіт організаторів. Драпяк заявив, що він зорганізував комітет у Гартфорді для помочі Світовій Виставі в Шікаго та старався більше про організацію та про народні цілі. Однак дуже тяжко було зробити щось більше в таких часах, коли люди не працюють. Маланчук заявив, що йому вдалося зорганізувати Клюб танцюристів в Меріден, де є надія, що через це меріденська громада піднесеться на дусі при помочі свідоміших людей.

Звіт контрольної комісії зложили: Несторук, Патинок і о. Пристай. Вони заявили, що діловодство Стейтової Організації знайшли в добрім порядку. О. Іванишин запитав делєґатів, чи Екзекутива заслугує на абсолюторію. Всі делєґати признали абсолюторію уступаючому урядови. По звітах виринули ріжні справи.

В. Калина заявив, що неможливо було робити протестаційний похід тому, що о. держав лист від О. Д. В. У. в пятницю, а на неділю було скликане віче у Гартфорді. О. Пристай спімнув про демонстрації, котрі відбулись на американській землі проти большевицьких горлорізів та заявив, що добре було би, якби Українці мали одну організацію на еміґрації, котра надавала би один такт і провід національний.

О. Іванишин заявив, що без вийнятку, до якої церкви хто належить, треба подбати щиро і совісно за визволення української держави, та дав внесок, щоби ніяка організація, братство, товариство, клюб, громада ані поодинокі члени не вмішували релігії в політичні справи Стейтової Організації. Цей внесок делєґати приняли одноголосно і він входить у життя від дня 25 грудня 1933 р.

До нового уряду на 1934 рік вибрані: В. Калина, предс.; К. Марущак, заст. предс.; Лев Апанович, рекорд. секретар (172 Park St., Hartford); Курдина, заст. рек. секр.; Олександер Мерещак, фін секр. (8 Mary St., Ansonia); Несторук, заст. фін. секр.; Т. Захаревич з Дербі, касієр; М. Тимчишин, заст. кас.; контрольорами вибрані: о. Іванишин, Патинок, Т. Галенда; організаторами: Драпяк з Гартфорд і Слівінський з Бріджпорту.

О. Мерещак дав внесок, щоби в кождій місцевости вибрано по двох людей до ширшої екзекутиви та зараз подати їх імена до Стейтової Організації.

На закінчення представлено чистий прихід з пікніку, що відбувся у Гартфорді. Чистого приходу було $146.75. З цього ухвалено $50 на визвольну боротьбу. Решта осталася в касі.

Як по інших організаціях, так і тут найбільше піднošено потребу організувати молодіж. О. Іванишин заявив, що молодіж є нашим багнетом і про неї треба дбати. Решту справ припоручено вирішити екзекутиві і підтримувати її всякими способами. Потім подякував делєґатам і присутним, що взяли участь. Збори закінчено в 7-мій годині піснею „Не пора".

о. Іванишин,
К. Марущак,
о. Бек.

УБИВНИК ПЕТЛЮРИ В КАНАДІ.

В торонтонськім деннику „Торонто Дейли Стар" з дня 17-го січня ц. р. появилася фотографія і довге інтервю Солομона Шварцбарта, убийника бл. п. Симона Петлюри. В інтервю сказано, що Шварцбарт застрілив Петлюру з пімсти за 60,000 Жидів, вимордуваних на Україні військами Петлюри підчас революції; що Петлюра, отаман українських військ, був хуліґаном, бо на таке дозволяв і хотів відірвати Україну від Росії; що на Україні люди нецивілізовані; що й Гітлєра чекає те саме, що Петлюру, і т. і. При кінці інтервю подано, що в пятницю (19. січня) Жиди міста Торонто пляНують вшанувати Шварцбарта неформальним принятям у салі „Робітничого Лїцею" на вул. Спадайна.

Між Українцями в Торонто почався рух і аґітація, щоби наміченому виступови Шварцбарта перед ширшою публикою перешкодити та недопустити до дальшого ганебного обчорнювання українського народу. Виринули пляни протесту та перечислювання наших обєднань, а дальше станових, світських та церковних організацій. Плян, щоби написати протест і під ним зібрати підписи ріжних українських національних організацій, показався непрактичним, бо на те треба довшого часу й одноцґідности, а особливо скорої акції без злишніх дискусій. Таке в наших „обєднаннях" небувале.

За ініціятивою торонтонського відділу Союза Українців Самостійників вислано до Поліційної Комісії Торонта депутацію, в якої склад входять мейор, один суддя, шеф поліції та адвокат, правний дорадник міста. В склад української депутації входили: адвокат Т. Гуменюк, репрезентант місцевого відділу Союза Українців Самостійників, о. Д. Д. Лещишин, репрезентант Української Православної Громади, та генерал В. Сікевич, як репрезентант ветеранів української армії. Обіцяв прибути гр. кат. парох, о. Григорійчук, але не явився.

Заявляючи свій протест против публичного виступу Шварцбарта, українська депутація поінформувала Поліційну Комісію, що Шварцбарт крім дубійства, якого довершив на С. Петлюрі, був караний віденським судом 4 місяцями тяжких робіт за влом у 1908 р., що в 1909 р. був висланий з Австрії за границю за подібні вчинки в Будапешті; що служив у червоній армії в 1919—1920 р., про що сам писав у часописі „Новая Нива"; що агітував за совіти французьких жовнірів на кораблі „Мельбурн"; що мав близькі звязки з відомим совітським агентом Володином, якого прогнано в 1920 р. з Чехословаччини за большевицьку пропаганду; що був анархістом та близьким приклоником відомої анархістки Еми Гольдман і т. п., і що публичний виступ такого чоловіка може викликати небажані наслідки, за які Українці не будуть брати на себе відповідальности. Делєґація говорила, що Шварцбарт є большевицьким агентом, про що нераз говорилося на судовім процесі в Парижі, а цілю його є чорнити український нарід.

Три спеціяльні засідання мала Комісія, поки прийшла до остаточного рішення. На вістку в торонтонських англійських часописах, що Шварцбартови буде заборонено публично говорити, прихильні Жидам часописи вдарили на тривогу. Заворушилася не лише „робітнича" жидівська громада, але вся жидівська „сметанка". Шварцбарта покликано на еміґраційний офіс, а звідти знову до Поліційної Комісії. Показалося, що за ним стояли і робили такі знані в Торонто Жиди, як адвокат Сингер, посол до провінціяльного сойму в Онтеріо, Дувид Ґрін, президент „Єврейського Національного Товариства" та редактор жидівського консервативного часопису „Джюїш Джорнал". Ці то люди зявилися на останнім спеціяльним засіданню Поліційної Комісії, щоби доказати, що за Шварцбартом стоїть увесь жидівський загал. Адвокат Шварцбарта твердив перед Комісією, що Шварцбарт, який був караний у Відні, це тільки брат Соломона (убийника Петлюри), а на еміґраційному офісі Шварцбарт прирік, що до двох днів вибереться з Канади.

По довгім короводі видано в 6 год. вечером дозвіл на „приняття" Шварцбарта 19. січня. Оголосити про це вже не було часу і Жиди видали спеціяльні оголошення-летючки. „Приняття" почалося в 10. год. вечером; на ньому Шварцбарт говорив лише про Гітлєра та його політику супроти Жидів. Українська справа не була порушувана. Тяжкий кордон поліції беріг будинок, у якому відбувалася „вечера і приняття жидівського „героя".

Шварцбарт заявив в одному з торонтонських часописів: „Я дуже розчарований, що в країні, де є свобода слова, мені не дозволяють говорити".

В Канаді був перший раз 2. листопада у Вайт Рак, Б. К., потім виступав у Калґарах і Венкувері, і виїхав з Канади 10. листопада. 14. січня вернувся знов до Канади через Віндзор й по дорозі до Торонта вступав до Гемилтону і Лондону в Онтеріо, де мав публичні виступи. В Торонто вперше в Канаді йому зроблено перешкоду.

Шварцбарт виступав уже в ріжних місцевостях Злучених Держав і пляНує певно виступати там і дальше.

Т. Гуменюк.

ВЕНЕРА В ПЕЧІ.

У паризькому Люврі є дорогоцінна мармурова статуя грецької богині Венери, архітвір старинного грецького мистця, якого ціну в грошах годі й означити.

Її знайшли були припадково в 1820. р. на грецькому острові Мільос, біля руїн старинного міста тої самої назви, і звідси пішла її назва: мільоська Венера. Загадочним способом дісталася вона пізніше до Франції, де стала відразу гордощами цілої держави.

У 1870. р. прийшла прусько-французька війна. Військо Наполеона III. було гірше вишколене і не дорівнювало узброєнням війську пруського короля. Тому сталося те, чого Французи зовсім не надіялися: за два місяці після вибуху війни французька армія була вже знищена, Наполеон III. стратив престол і Німці стали облягати Париж.

Спершу Парижани не дуже боялися про місто: сподівалися, що Париж оборонять. Та стали думати інакше, як облога затягнулася, в місті настала біда, а ще до того 6. січня 1871. р. впали перші пруські гранати в середину міста.

Тоді зродилась у Парижан поважна журба про долю мистецьких збірок у Люврі, а головно про долю самої мільоської Венери. Стали промишляти над тим, де би її сховати, щоби не попала в руки ворогів, як ті здобули би Париж.

Тодішний французький міністер мистецтва, Жюль Сімон, завізвав до себе поліційного префекта Крессона і зажадав від нього помочі у спрятанню статуї в безпечне місце. При цьому йшло також про ту формальність, що якби Німці увійшли в Париж і питалися за статую, щоби міністер міг з чистою совістю присягнути, що не знає, де Венера, а знову поліційний префект щоби міг запевнити, що не знає, про який мистецький твір річ іде.

Зробили це так: спершу хотів префект казати похоронити статую, якої умисно не хотів при цьому бачити, на одному з паризьких цвинтарів. Одначе при цьому вийшов би клопіт з похоронними формальностями, бо чий тут похорон плакатувати? Крім того труна мусіла би бути така величезна, що певно збудило загальне підозріння і тоді міг би ще знайтися хтось, що за добрі гроші зрадив би тайну ворогам.

Тому Крессон придумав щось іншого. Він повідомив полковника республиканської гвардії, що поліція знайшла велику скриню з вибуховими матеріялами, яку тепер треба відставити тайком до касарні гвардії та добре сховати.

На другий день опівночі заїхав на подвіря Лювру вантажний віз, який забрав скриню з Венерою. При цьому були присутні міністер і префект, але один з них справді не знав, куди скриню відвезуть, а другий таки не видів, яку властиво статую вложили до неї. Оба мали спокійну совість на випадок, якби Німці питали за Венерою й казали їм присягати.

В касарні гвардії закопали скриню з Венерою у гній, причому жовніри вірили, що сховують вибухові матеріяли. Одначе після того інші жовніри тайком викопали її та завезли вночі до нової, незамешканої ще камениці. Там поставили її в одній кімнаті в куті та негайно виставили кругом неї величезну кафлеву піч.

Утій печі перечекала Венера цілу облогу Парижа, і щойно після заключення мира її з парадою звідтам добули та відвезли назад на почесне місце до Лювру.

Маляр: Цей образ коштував мене десять літ, щоби його продати!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

DIFFICULTIES MAR "MAZEPPA" OPENING HERE.

Ukraine Opera Discloses a Different Chaikovski to Listeners.

By Ray C. B. Brown.

Under difficulties, some of which were obvious and others known only to the distraught company, Chaikovski's opera, "Mazeppa," was given its first performance in Washington last evening by the Ukrainian Art Theater group of New York in the Shubert-Belasco Theater.

Through the imperfections of the production, some of which will doubtless be obviated in tonight's repetition, those auditors who had never before heard one of Chaikovski's stage works were able to see another facet of that composer's striking talent.

If the curtain rose a bit tardily, that may be pardoned when it is known that through unforeseen delays in transportation the principal members of the company did not reach the city until a short time before the scheduled hour.

Need for Opera House.

And the waits between scenes, caused by the inadequacies of equipment, but emphasized Washington's need of an opera house for the proper staging of such productions.

There is in the score of "Mazeppa" a wealth of dramatic music which might be expected from the author of the "Pathetique" symphony. Unlike his "Evgen Onegin" and "Pikovaya Dama," this opera abounds, particularly in the first act, with folk themes. The subject, the ambitions of Mazeppa, to free the Ukraine from imperial overlordship and the tragedy resulting therefrom, would naturally call for atmospheric coloring.

In the choruses of the first act and in the orchestral undercurrent for those scenes, the spirit of the land is vital and infectious. And in the writing for the purely theatrical parts of the opera—the interplay of emotions in romantic love and political hatreds—there is a sincerity and an eloquence surprising to those who think of Chaikovski only as a composer of symphonies and ballets like the "Casse Noisette."

Diva Discloses Power.

In the role of Motrya, daughter of the Ukrainian minister of justice, who casts her lot with Mazeppa, Lola Monti-Gorsey disclosed power and appealing quality. Nikolai Karlash was not fortunately cast in his barytone role of Mazeppa, for his voice is a bass-barytone and was sometimes put to a strain outside its register, but he managed the role very effectively.

Mikhail Shvets, in the basso part of Kochubei, father of Motrya, did some admirable singing and acted the rude and untamed character with downright realism. Elena Bussinger, as Motrya's mother, used a rather light mezzo-soprano voice with telling effect because of her dramatic intensity. The tenor role of Andrei, rejected and ever-faithful suitor of Motrya, was commendably taken by Dmitri Criona.

(The Washington Post, Saturday, January 28, 1934).

OPERA PRESENTED BY UKRAINIANS.

By Jessie MacBride.

"Mazeppa," Pushkin's epic of the hero of Ukraine, set into an early opera by Tschaikowsky, received its first Washington presentation last evening, to be repeated again this evening, by the Ukrainian Art Thearter group, at the Shubert-Belasco Theater.

The opera holds some colorful folk episodes in the earlier acts, the music tinged definitely with folk cadence and brusque declamation. One found the waltz spirit of Tschaikowsky, and later some touch of his flowering field of aria, just emerging in his art.

Mazeppa, sung by Nicolai Karlash, bass-baritone, was the most significant role of the evening. Karlash has style, art in his singing and in his characterizaiton, tough for so great a hero he casts him too much an old man type that dulls the drama. Motrya, like Senta in the "Flying Dutchman," forsakes all to follow her hero, and as sung by Lola Monti-Gorsey, the role has a vivid emotion. The love duet was the high point of the evening. But Karlash's "Mazeppa" lacked the lure of the Dutchman.

When one recalls perfect opera, out of Russia, as shown in the Moscow Art Musical Theater in the stupendous "Carmencita and the Soldier," one realizezs that this is a worthy effort of an American group of Ukrainians, to let us know the epic story.

There was some sturdy choral singing, and withal one was interested in this contribution of something new to us, though it bore much of the crudity of an amateur endeavor.

(Washington Herald, Saturday, January 27, 1934).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Зі Свята Державности на Край.

Заходом ОДВУ, відділ ч. 2, і Української Православної Громади про співучасти 18 товариств, відсвятковано 5. листопада 1933 р. Свято Відродження Української Держави. З тої нагоди зібрано такі жертви в долярах:

ОДВУ, відділ ч. 2, $10; Українська Правосл. Громада, $5; Молода Громада, при Укр. Прав. Громаді, $5; Тов. ім. Т. Шевченка, відділ 252 У. Н. С., і члени, $5.50; Сестрицтво св. Ольги, при укр. православній громаді, $12; д-р Іван Смук $5; по $2: І. Музика, Н. Батюк, п. Меленький, Н. Угриновська, Л. Новосад; по $1: о. В. Дяків, Н. Бойчук, В. Гуцул, І. Риза, п. Кушинський, В. Дубик, Д. Островський, К. Ґавлічинський, В. Цимбаліст, В. Леськів, І. Стефанюк, п. Читвінський, Марія Урбан, М. Булка, М. Собко, О. Лоханська, П. Дідик, п. Костів, С. Вудз, п. Машир, п. Кохановський, Ю. Татарів, п. Лоняк, пані Шумська, п. Дідух, п. Семенюк; п. Островський $2; по $1: Іващук, М. Риза, п. Сеньків, п. Кулиняк, Н. Боруцький, пані Тарнова, Н. Ґудз, п. Зелінка, Е. Віґак, п. Боруцький, Г. Крайник, М. Струсовський, Н. Кульпак, М. Коцовська, п. Боднарчук, І. Бандур, А. Ярмій, А. Хомич, В. Тимчук, Д. Щумовський, п. Білик, В. Музика, п. Дідух; по 50 ц.: п. Пущик, п. Щерба.

Ліста відділу СУС, збирав М. Тимчук. — По $1: М. Тимчук, Н. Кирилюк, М. Слижук, І. Шміґельський, А. Федорчук, Д. Карман, І. Кулинич, С. Слижук, М. Слижук, Й. Лоханський, А. Табака; по 50 ц.: О. Штоґрин, Й. Штейн; Й. Прінц 25 ц.

Ліста Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301 У. Н. Союза, збирав К. Січевський: — Тов. ім. Д. Вітовського, $5; П. Підлісний $1; по 50 ц.: К. Січевський, п. Стефанишин, В. Чепіль, п. Заруба; по 25 ц.: К. Смаль, П. Дідух, п. Андроник.

Ліста Тов. ім. Б. Хмельницького, від. У. Н. Помочі, збирав Н. Пікульський. — Тов. ім. Б. Хмельницького $10; по 50 ц.: п. Писарчук, С. Пущик, Н. Пікульський, А. Пікульська.

Ліста з Савт Сайт, збирали: Д. Ґежовський, В. Тимчук і А. Кропяник. — По $2: Т. Яремцьо, П. Жовнірчак; по $1: Й. Стефанов, М. Томашевський, А. Партика, М. Урбан, С. Ментус, П. Андрух, Д. Ґежовський, В. Тимчук, О. Олешко, А. Фоца, М. Подоляк; по 50 ц.: І. Ґежовський, І. Козар, А. Серва, І. Чайка, К. Ковалик, А. Максимюк, А. Кропяник.

Загальний прихід $272.31. — Розхід $102.20. — Осталося $170.01, які вислано до Обєднання, а то: на укр. інвалідів $120, на політичних вязнів $25, на боєву акцію $25.

о. Василь Дяків,
Й. Коцовський.

ФЕНІКСВІЛ, ПА.

На Рідну Школу.

За стараннам гром. Павла Садівського школярі укр. гр.-кат. церкви заколядували $18, з чого призначено половину на Рідну Школу в краю, а другу на Вищу Школу в Стемфорді.

Федор Цюх.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принаймеще один тиждень перед зборами.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. Сош. св. Духа, від. 108, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 4 лютого, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів явитися на цім мітінґу, бо буде річне справоздання. Тому, що на минулім мітінґу було мало членів, рішено справоздання дати на цім мітінґу. — Д. Потяжни, рек. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться 4. лютого, точно в годині 3-тій пополудни, в гали під ч. 782 Стейт вул. — Антін Миколаїв, предс.; Іван Антонович, кас.; Мих. Зельвак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 4. лютого, в годині 2-ій пополудни, в гали парафіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо буде справоздання контр. комісії. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Андрій Фоца, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пресв. Тройці, від. 203, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 3 лютого, в галі церковній. Буде справоздання балевого комітету. До уряду на 1934 рік увійшли: Іван Мадик, предс.; Ілія Пагут, заст.; Дмитро Сенюта, секр.; Вас. Шеремета, заст.; Ст. Глушко, кас.; Т. Ващишин, заст.; Лука Кісь, тростіст; Василь Галась і Теодор Сорока, контрольори; Григ. Сидорко і Дорофей Ребекавич, прапорчики; Ів. Мудрик, сотник. — Дм. Сенюта, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, дає до відома усім місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться 4. лютого, в школі під ч. 12340 МкКей вул. Збори перенесено о тиждень скорше, бо 11 лютого буде товариська забава. Обовязком є кождого члена прибути на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — Стефан Хомяк, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 4. лютого, по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Кождий член повинен прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Родичів проситься вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Петро Маліборський, рек. секр.

СЛАВНИЙ ТЕНОР І МОРСЬКА ХОРОБА.

У Сідней, головному місті Австралії, живе як кабаретний та варієтний співак Домініко Карузо, син славного співака Енріка Карузa. Домінікови предкладали становище: „Метрополітен Опера" в Ню Йорку, „Кавент Ґарден" у Лондоні та „Скаля" в Мілані, бо він має гарний голос, як і його славний батько.

Та Домініко не приняв ніякої з тих пропозицій. Чому? Бо він має великий страх перед морською хоробою. Коли тому шість літ дістав предложення з Австралії, всів на корабель і тут захопила його морська хороба з такою силою, що він з найбільшим жахом згадує тодішню свою дорогу з Европи до пятої частини світа і за ніякі гроші не хоче її повторити.

Кажуть, нібито приятелі раджили Домінікові Карузі, щоби перелетів з Австралії літаком. Та видно Карузо боїться „повітряної недуги", хоч тоді вона не тревала би навіть одну добу.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (37)

Суп Ска кружляв великими колами над правим берегом ріки Уґоґо. Тарзанів золотий ланцюшок, висаджений діямантами, все ще висів йому на шиї, блестячи на сонці. Він уже більше не дратував супа у леті. Лише як він осів на землю та ходив по землі, ланцюх заваджав йому в ході. Він приступав його ногою та шпотався, але з часом привик до нього й уже перестав проти цього боротися. Під собою він побачив лежаче на землі тіло жубра Ґорґа.

Великий птах осів на недалеке дерево, а потім опустився на падло звірини. Кілька миль звідсіля великий білий чоловік перекрадався лісом з малою чорною дівчиною. Одну свою руку держав він на її устах, а друга рука держала ніж на її грудях коло серця. Його очи слідили за двома чорними вояками, що маширували лісом недалеко від них. Дочка нарівника бачила свій ратунок недалеко від неї, бо це були ловці з села Обібі, начальника канібалів.

Але Угга не мала відваги крикнути голосно. Накінець їх голоси пропали в лісі. Тоді Еспанець устав і потягнув дівчину назад на стежку і вони знову помандрували наперед, хоча дівчині здавалося, що вони мандрують лісом вколо без цілі. А тимчасом у селі малих людей Тарзан знайшов радісне приняття й постановив лишитися там довше, щоби пізнати їх звичаї й обичаї. Як це було завсіди з ним, коли він попав між чужих людей, Тарзан почав передовсім учитися х мови.

Знаючи вже кілька мов, він скоро знайшов спосіб порозуміватися зі своїм хазяїном та давати йому до зрозуміння свої бажання. Вони вважали його за німого, бо всі Алалі були німі; і вони були дуже врадувані, коли побачили, що він може видавати з себе звуки, як і вони. Вони дали йому кількох учителів і король видав приказ, щоби всі його люди, з якими він стрінеться, помагали йому в усякий можливий спосіб.